„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 96. У Новом Саду у недељу 24. јуна (6. јула) 1884. ГОДИНА XIX.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Крајем овога месеца истиче претплата за оне наше претплатнике, који се на по године или на другу четврт претплатили.

Позивајући пошт. претплатнике на обнову претплате, изјављујемо, да лист без готове претплате не можемо никоме слати, па за то умољавамо пошт. претплатнике, да претплату за времена, и то најбоље путем поштанских упутница, послати изволе, како би се лист без прекидања отправљати могао. Наруџбине без новаца не могу се уважити.

Претплата, огласи, као и наплате за то, нека се изволе упутити на администрацију „Заставе“, а само дописи и остало, што се тиче уређивања листа, нека се изволи слати уредништву „Заставе“.

„Застава“ излази четир пута на недељу.

Претплата стаје за аустро-угарску монархију: на целу годину 14 ф., на по године 7 ф., на четврт године 3 ф. 50 н., на месец дана 1 ф. 20 н.

За Србију: на целу годину 35 дин., на по године 17½ дин., на четврт године 9 дин., на месец дана 3 динара.

За Црну Гору и Немачку годишње 18 фор., за Швајцарску, Румунију, Русију, Италију, Бугарску, Француску и Америку 20 ф., или саразмерно на четврт године.

У Новом Саду 24. јуна 1884.

Администрација „Заставе.“

ПОРЕЗНА РЕФОРМА У СРБИЈИ

„Новац влада светом.

Новац управља политиком народа.

Новца ради воде се ратови, њега ради бацају се народи у ропства, газе се права, пролива се најплеменитија течност, крв човечија“.

Овако рекоше пре неки дан једне новине, а ко би порећи смео, да су казале истину?

Улога, што ју новац има у приватном и јавном животу човечијем, најважнија је. Је ли чудо, што исто тако место заузима и у животу државном?

Снага његова надкрилила је данас све остале снаге. Колика је та снага, најбоље нам сведочи држава Енглеска.

Много се говори о трговини и индустрији енглеској, о њеној поморској сили, о њеним источним поседима и државама. Но шта би све то вредило, да у Енглеске није свагда било, да у ње и данас нема више новаца, него у све остале Европе. Без ових нити би до те величине дошла, нити се на њој одржати могла. Пример Енглеске најбоље сведочи, колико важи течење и паметна употреба новца. Њена сва снага лежи у новцу и та је довољна да управља готово половином света.

Као што је некада Монтекукули рекао, да за рат треба три ствари: новаца, новаца и опет новаца, тако мисле данас и државници, да за управу државну требају такођер те три ствари.

У овим назорима српских државника лежи без сумње прави повод и за реформу порезе у Србији, коју је последња скупштина у Нишу на предлог српске владе одобрила.

Да је реформа порезе у Србији јако нужна, то се већ давно осећало. Пређашња порезна система у Србији, ако се о такој говорити могло, састојала се у примитивном наређењу, по коме су тако зване порезне главе плаћале с главе на главу по шест талира порезе.

У томе се до сад састојала непосредна пореза у Србији.

Што се овај начин порезе у прво доба ослобођења српског примио, то се лако појмити даје. У то доба састављао је сав народ тако рећи један једини ратарски и сточарски сталеж. О занатлијству и трговини једва да је и спомена бити могло, о другим гранама човечијег рада још мање. Занимање у свих становника беше једно те исто, у имаовинским одношајима појединих задруга не беше такођер никакове велике разлике — шта је дакле природније било, него да се заведе пореза на главе, коју је сваки подједнако плаћао и која је довољна била, да тадање потребе државне подмири.

Данас је све то сасвим друкчије.

Данас и не само данас, него већ давно наступиле су у Србији велике промене.

Србија је напредовала умно и материјално. О овом напредку даје се многа критичка реч рећи. Сумње нема да је много и много шта боље бити могло, него што је. Но сада нећемо то питање да расматрамо, него хоћемо само да констатујемо, да је Србија заиста напредовала, што јој нико неће порећи.

У Србији је земљоделство и сточарство знатно напред коракнуло, она има своје занатлијство, које такођер напредује, она има јаку трговину, знатнија трговачка места, која су и у страном свету позиата. Жељезничка свеза ће поред свих својих мана општи саобраћај у земљи а и са страним светом олакшати, а тиме ће и развитак материјалних снага Србије живље у напред кренути. Први знаци индустрије такођер се показују. Све је то учинило, да Србија има данас осим земљоделског јак занатлијски и трговачки сталеж, а неће дуго потрајати па ће бити и индустријског Осим тога броји Србија данас у редовима становништва свог и прилично знатну интелигенцију. Она има данас стручно образовано чиновништво за поједине гране земаљске и општинске управе, ту су правници, наставници, књижевници и други интелигентни сталежи. Једном ређи Србија сваким даном узима све већма на себе облик модерне, конституцијоналне државе европске са свима добрим и злим странама ових држава, и то према свагдањим приликама час у либералном, час у конзервативном правцу, као што то у прелазном стању, у коме се находи, друкчије ни бити не може.

Кад су дакле сви пређашњи одношаји приватног и јавног живота у Србији изменули се- кад су и многи нови настали, о којима пређе ни спомена не беше, онда је разумљиво, да ни порезни закони нису могли остати стари, него се и ови морадоше заменути новима, који ће с једне стране овим измењеним приликама, с друге стране већим потребама државним боље прилагођени бити.

Је ли ово новим порезним законима и постигнуто, ни то нећемо сад да испитујемо, јер би нас сувише далеко одвело. Не би могли да се не дотакнемо злосретне, да не кажемо безсавесне финансијске политике Чедине, а кад би са тог становишта почели расматрати значај и замашај порезне реформе, једва да би у њојзи довољно утехе наћи могли. Како ће се и да ли ће се оне грдне ране залечити моћи, што их је та политика задала државним финансијама српским, о том нека размишљају насљедници г. Чеде. Ми ћемо у кратко да бацимо објективан поглед на данашњу порезну реформу, на нову непосредну порезу у Србији.

Пре свега морамо приметити, да у том новом закону ништа новог не налазимо. Њиме је у главном усвојен начин порезе, који с мањом-већом разликом и у другим европским државама постоји. Непосредна пореза плаћа ће се од сад у Србији на земљишта, на зграде, на принос од капитала, на принос од рада и на личност.

Земљишта су подељена у 5 класа, према томе, на шта би се употребити могла, осим тога на 4 ниже порезне класе, ако су под шумом. Пашњаци и ливаде деле се такођер на 4 класе.

Зграде су подељене у 3 класе.

Принос на капитал подељен је у три класе, ако је капитал уложен у радњу, иначе се плаћа порезе 6 на сто.

Приход од рада дели си на 2 главне врсте, на рад умних и телесних раденика, прва је опет подељена према томе да ли је приход сталан или не. Који имају стална прихода подељени су у три класе, у којих је приход несталан, ти се дели по занимању, те плаћају према томе мањи ил већи проценат.

Приход од телесног рада подељен је у три класе.

Порезу на личност плаћа сваки становник од 21 до 60 године своје. Иста је подељена на 5 класа према томе, колико ко непосредне порезе свега плаћа.

Највиша пореза на земљу, нерачунајући овамо такозвани интравилан, износи 1 ф. 88 н. а најнижа 23½ н. од хектара. На зграде је највиша 5%, а најнижа 3% од чистог прихода. Највиша пореза на принос од капитала износи 6%. Умни радници плаћају од 1% до 3%, који се телесним радом занимају од 4 до 12 динара годишње а лична пореза износи од 4 до 24 динара годишње.

Добро је у овом закону, што је у њему усвојено начело, да се порезом оптерети само чист приход од лежећег добра, капитала и рада, и према томе су ослобођени од порезе сви објекти, код којих о оваком приходу не може разговора бити. Умесно је, што су и масе малолетних од порезе ослобођене. Но врло је неумесно, што се једнака пореза и од оних земљишта мора плаћати, која би се на једну или другу цел употребити могла, али се не употребљују. Изговор, да ће се народ тим на већи рад натерати, не вреди ништа, јер свако зна, да та земљишта не остају необделана са лењости народа, него са недостатка радене снаге. Тиме се дакле неће већа радиност постићи, него баш противно томе постићиће се обаљивање вредности непокретних добара.

Што се порезног постотка у опште тиче, рекли би да исти није сувише велики. У сразмеру према сличној порези у другим државама може се рећи, да је мален. Но овака сравнења нису меродавна. Меродавна је порезна снага српског становништва, а ова не може бити свугде једнака. С тога мислимо да проста подела порезних објеката по употреби њиховој није довољна, него би требало разлику учинити и по природној каквоћи и другим околностима, које на вредност и по томе на приход тих објеката у разним пределима разно утичу.

Изузимајући ове и још друге мане, којима се овај пут већ ни зато није доскочити могло, што Србија још нема катастера, могла би ова порезна реформа потреби земље одговорити, ако се буде и људски спровела. Код порезних закона од еминентне је важности, да ли је апарат, којим се спроводе, скуп или јефтин, и да ли спровађање бива брзо, тачно и савесно. Ако буде јефтин, ако се утеривање порезе тачно и савесно спроведе, онда ће се и многа мана овог закона лакше поднети. А ако буде скуп, као н. пр. код нас Угарској, где порезни апарат мало не трећину целе порезе прогута, ако је поред тога неук и бесавестан, те грађане шиканира, онда му горих мана не треба.

Какав ће бити у Србији, на скоро ћемо видити, Волели би да се можемо добру надати. Србија се још није извила испод удара оне катастрофе, која ју је са грехова Пироћанчеве владе задесила. Ако сама себи не помогне, други јој за цело помоћи неће. Дугове, у које се увалила, мора платити, ако хоће да опстане. Она је држава малена, а кредитори су јој страни држављани. Ништа лакше, него да је ексеквирају, као што су ексеквирали Египат. Ако је дакле ова порезна реформа заведена у намери, да се равнотежа у газдинству државном успостави, онда нека је просто, но ако се обистине они гласови, који ову реформу сматрају за први корак на путу необузданог раскоша државног, онда би штета била за сваки тренут времена, што га је скупштина око овог посла уложила. Надајмо се у интересу српске будућности да су ови црни гласови сасвим неосновани.

Нови Сад, 23. јуна.

„Немзет“ доноси у свом 181. броју допис из Сомбора, у коме међу осталим ово читамо:

„Другу фракцију Срба у Бачкој сачињавају пасивисте. Ови су формално напустили бечкеречки програм, али нису примили кикиндски, јер, веле, да не могу одједаред напустити бечкеречки програм, нуждан је прелаз, а тај прелаз хоће да нађу у пасивитету. Само што они нису остали пасивни, него су се у Сомбору с погледом на **варошку рештаурацију** са умереном левицом уствено погодили и овој придружили. Либерална партија у Сомбору није хтела због важних мађарских интереса са пасивистама да пактира, ма да су ови то више пута покушавали.“

Овако пише „Немзет.“ Ми ћемо се на ово интересантно откриће у једном од идућих бројева мало подробније обазрети.

— Од г. Св. Дражића пароха срп. крстурског добили смо изјаву, којом нас уверава, да он са избора т. кањишког није изостао због тог, што би срп. нар. странци противан био, него за то, што је његово уверење било, да је изборна акција доцне отпочета и да ће прама томе безуспешна остати, тим пре, што је и попис бирача за Србе непогодно испао. — Ми ово разјашњење радо у лист пуштамо, и ако смо уверени, да би се и једна и друга погрешка лако мимоићи могла, да су се свеснији чланови нашег тамошњег народа око пописа енергично заузели и акцију раније одпочели. Ми се надамо, да ће сада сваки са своје стране и у својој општини учинити све што је нужно, да српски бирачи уписани буду.

— Г. Лаза Поштић, парох брестовачки уверава нас, да је он при панчевачком избору на народног кандидата г. А. Хаџића гласао. И овај исправак радо уврштујемо, тим радије, што се надамо, да од сад ни један Србии Брестовчанин неће срп. нар. странку изневерити.

Политички преглед.

Сабор троједнички усвојио је 20-ог тек. мес. у главној расправи зак предлог о проширењу делокруга котарских судова на бивше крајишко подручје. У специјалној расправи, која је одмах отпочела, предложио је посл. др. Ђурић код §. 6. исправак, да се грунтовнички послови петроварадинске имовне општине и даље расправљају код кот. суда у Митровици, а да се не преносе кот. суду у Земуну. Управитељ правосудног одељења Клајн изјави, да није противан овом исправку. Посл. Ивић предлагао је за тим, да се поменути послови пренесу суду у Земену. Посл. Тушкан био је против §. §. 6 и 7, јер, рече, постоји опасност да шуме падну Мађарима у шаке. У истом смислу говорили су и Д. Старчевић и Кутузовић. Услед овог заподела се у саборници дебата о крајишким шумама, која је цео дан трајала, те је у идућој седници продужена, ма да су неки опозициони говорници н. пр. Војновић очитовали, да дебата о крајишким шумама није на месту при расправи ових §-§.

Сутра у недељу 25-ог тек. мес. отвориће се у Трнову **ванредна сесија народног собранија бугарског.** Кнез Александар а и министри већ су онамо отпутовали. Веле да министри с Цанковом на челу још нису сву наду изгубили, да ће доћи до већине у собранију, но како ствари стоје сав је изглед да ће собраније постати тарпејском стеном за ове наде министара бугарских. Избори нису ни најмање „утешитељни“ по владу. „Трогателан“ био је пораз владе у главном граду Софији. Од три кандидата њена, међу којима је био и сам министар-председник Цанков, није ни један победио. Изабрани су: Сукнаров са 1317, Каравелов са 1292, Славејков такођер са 1292 и Велчев са 1230 гласова; противкандидати Цанков, Шишков и Балабанов, добише 961, 507 и 292 гласа. У све веле да је изаарано 30 владиних посланика, 30 опозиционара, 22 мухамедовца и 18 конзервативца; у 30 изборних срезова биће накнадни избори, а осим тога има још 60 посланика, о којима владини кругови изјављују, да се још нису решили на коју ће страну, но које опозиција, и то као што веле: с правом — за се присваја, јер су исти знатним делом изабрани против владиних кандидата. Влада рачуна да ће многе од ових за се придобити, а држи за сигурно, да ће и Мухамедовци с њоме држати. Но како на мухамедовце рачунају и конзерватовце са бившим министром Стоиловим на челу, питање је е да се влада у своји рачуни неће какогод преварити, тим пре што се говори, да је садањи турски агенат у Софији Нихад-паша више наклоњен Стоилову и осталим чорбацијама бугарским него Цанкову, и да у том правцу и уплививше на изабране мухамедовце. Оставку, веле, поднео је Цанков с тога, да тиме одузме оштрину предлогу, који ће се по свој при-

лици собранију поднети, да се садањем кабанету укор изрече. Говори се, да Цанков за тим иде, да преустроји свој садањи кабинет, у који би ушли неколико страначких вођа"; од садањих чланова остали би у новом кабинету само Цанков и Балабанов. — Како ће бити, видећемо до који дан.

Интерпелација о раковичкој буни,

поднесена од посл. града Бакра дра А. Старчевића у седници сабора троједничког од 13. (25.) јуна о. г.

Већ некоје године, кад-но као заступник ступих у ову дворану, желио сам ставити ову интерпелацију, коју каним данас управити. Али предмет о којем ћу говорити, беше у граничарском подручју, а граница је стајала под кр. повереником, који већ и као такав није био дужан ни обвезан мени одговарати.

Сада, каже се, докинуто је повереништво над бившом границом. Дакле, ја ћу се послужити том околношћу. У кратко, ево о чему се ради:

Већ почев од год. 1867. кад-но се почео код нас уважати сустав који више или мање и данас постоји, нашло се људи који настојаше поновити годину 1848. То беху они исти људи, који су томе суставу темељ поставили.

Они радише некоје време из Загреба, касније из Беча, најзад из бивше границе, и свагда под заштитом Беча.

Службени свет бивше границе, познат под именом плаћеника или господе, што из осведочења, што на потицање, беше незадовољан, узнемирен, те спреман радити против мађарској порнократији која је и њему претила.

Народ границе, за који се у јавности мало знало премда је од њега све завидило, беше такођер незадовољан и противан суставу који му је намењен и којега је природу и посљедице разумео, и он беше приправан устати против тога сустава; али бојао се аустријскога деспотизма и бечке захвалности под којом се повијао.

Службени свет, било слепо, било разложно, заносио се и ослањао на своје више; али без народа не могаше ништа. А народ не знађаше што би ни како би, својим вишим не верова, и не хтеде ништа.

За трајања ове опште разјарености, за тога грчевитог трзања у Граници, догодила се, можда је боље рећи учињена је буна у Раковици. У њој заглавише, јер нагазише, и мој један пријатељ од младости, два моја знанца. О тој буни приповедало се и писало свашта, те је добила различних имена.

Што је извесно познато о томе догађају, своди се на две истине. Прва је истина, да они, буди речено устаници, беху од војништва опкољени, окружени, опасани да не могаху утећи, пак тако их потукоше.

Свуда другде устанике, превратнике, у опште људе које властници сматрају кривима, хватају, чувају у животу, стављају пред суд, и гледају од њих дознати њихове другове и суделоваче.

Пошто то у Раковици није учињено, сваки непристрастан закључује: да су они људи утучени само зато, да се пред судом не открију почетници оне буне, и да су их или уморили или дали уморити управо главни кривци.

Друга је истина ова: на онај раковички догађај срушено је аустријско министарство, познато под именом федералистичкога, и у особју војног заповедништва загребачкога беше великих промена.

Отуда се закључује: да главне вође оне буне беху у Бечу, у Пешти, и у Загребу њихови подчињеници.

Због оне буне много је људи бачено у затворе и под судбену истрагу; неки су као невини отпуштени, неки су осуђени на много година тешке тамнице.

Зашто су они прогоњени? Шта се доказало против њих? Ради чега су осуђени? Зашто им ни при коначној расправи није дат бар службени бранитељ? Једном речи: зашто и како је вођена и довршена та цела ствар коју не знам достојним именом да крстим, и зашто је толико људи и породица страдало?

На ова питања, осим можда дотичних судбених службеника, у јавности нико ништа не зна. А вредно је знати бар ради повеснице, која неће тај догађај заборавити, као што то неки и неки мисле.

Дознати било што, није могуће ван из дотичних судбених списа. А ти списи, ако их услед каковог не споразумљења није већ не стало, леже у судбеној писмохрани. На место да се у њој већ и због слабог папира и црнила сами по себи распадну, требали би се предати јавној писмохрани, да их чита и проучава ко може и хоће.

Ја држим овај захтев тако оправданим, да с ни једне стране против ње не може бити темељно приговора.

Ако ли му се, било ма с чега не задовољи, судим да ће јавно мњење већ и том забраном доста поучено бити о тој ствари; да ће и том забраном потпуно утврђени бити закључци које сам напоменуо и да ће и том забраном прилично разјашњено бити, зашто људи који распаљиваше границу после раковичког догађаја нађоше купца у Пешти, зашто се спријатељише са суставом на који су викали, и не само спријатељише се с њиме, него и покварише га у колико се покварити могао, и у колико су то Мађари хтели.

Дакле предмет моје интерпелације посве је јасан и једноставан; ни у каковом случају о њему не би могло бити расправљања, дневна реда и гласања: он се решава одговором вредне владе Његовог апостолског Величанства, а тај одговор не може бити него да или не. Да се добије тај један одговор, ја стављам интерпелацију:

Може ли, и ако може, хоће ли влада Његовог апостолског Величанства, судбене списе, односеће се на раковичку буну год. 1871. из судбене писмохране предати јавној писмохрани загребачкој, на општу употребу?

Беседа

којом је Његово Величанство краљ Милан I. благоизволео закључити седнице народне скупштине за 1883. годину.

Поштовани посланици,

С узбуђеним осећајима дубокога признања долазим да на представнике драгога Ми народа управим Моју краљевску реч, закључујући ову сесију Народне Скупштине.

Надања, с којима вас је народ, пун поверења у вашу мудрост, испратио; надања, с којима смо вас ми овде, пуни поверења у ваше родољубље поздравили; очекивања, с којима је Европа ову земљу пратила, ви сте, поштовани посланици, претворили у сјајна дела, која вама на част, Краљу вашем на понос, а драгој отаџбини нашој на уверење о њеној лепшој будућности служе и служити могу. Ето за што је Моје срце пуно радости, кад вам данас Моју реч управљам.

Никада Србија није дала тако јасногa доказа како су јој драгоцене политичке и грађанске слободе, и како их у пуној трезвености схвата, као кад је кроз одлуке ваше дала нова и сигурнија јемства, да те слободе служе само правој истини и само здравоме развитку свестраних земаљских интереса, а не и растројству земље. Закони о штампи, о удружењима, о општинама онакви како су сад из ваших руку изашли, осигуравајући ред и поштовање закона, утврдили су јаке темеље, на којима ће се политичке и грађанске слободе без опасности развијати моћи. Њима сте ви посведочили, да је народу у овој Краљевини мисао јединства народне државе у уставној монархији преко свега другог драга, да је он дубоко проникнут свешћу о њеној великој важности за будућност Србије, и да је он, с родољубљем достојним политички зрелог народа, вазда готов да на олтар државног јединства принесе све могућне жртве. Сјајним пак доказима оданости ка реду и законитости, које сте ви, поштовани посланици, целокупним радом вашим дали, а по том одобрењем извесних ванредних закона као и предлога владе Моје да се ванредно стање дигне и преки суд укине у оним окрузима у којима је побуна била, ви сте са Србије дигли и последњу сенку догађаја којима се покушало дрско титрање са сигурношћу и достојанством земаљским. Тиме се сваки крај Србије са светлим лицем потпуно враћа свима својим уставним правима.

Поштовани посланици!

Онај дан у који сте ви после свестраног проучавања онако похвалном слогом решили нов закон о порезу, остаће за сва времена светло записан у историји државног развитка Краљевине Србије. Од тога дана у Србији почиње нова једна епоха. Нико до сада није имао одважности да ту велику и епохалну реформу предузме и реши. Ја овде пред лицем земље честитам влади Мојој што је ту одважност имала, — честитам вама што сте имали и одважности и правдољубља и самопожртвовања, те сте ту огромнога значаја реформу решили, — честитам земљи што је умела да пошље представнике који у тако узвишеном и независном духу схватају дужност своју према отаџбини. А и Себи и земљи честитам свечани тренутак у ком је Народно Представништво, чувши отворену мисао владе о ономе што од земље правда и интерес државни захтевају, с родољубивом готовошћу и са широким срцем својим без устезања одобрило оно што треба да се правда задовољи и да се Србији крепко и сигурно напредовање обезбеди. Из тог српем уверење да ће после кратког времена, сваки ко у овој земљи беспристрасно уме да суди, са топлом захвалношћу помињати ову сесију и имена посланика, који су земљи дали једну од најважнијих и најплоднијих реформа у интересу правде и здравог државног развитка.

У истом правцу послова велика је заслуга ове сесије што је и другим финансијским законима одобрила средства и дала могућности да се наше државне финансије у добар ред доведу, да се кредит земаљски оснажи и одржи, и да Србија, потпуном исплатом остатка од ратних дугова и реквизиција, испуни до краја једну свету дужност, коју према своме сопственом народу има.

Поштовани посланици!

Престолном беседом, којом су отворене седнице ове Народне Скупштине поменуо сам потпис конвенције међу Аустро-Угарском, Турском, Бугарском и Србијом. Мило Ми је што у овом тренутку могу изјавити Своју радост што је Његово Царско Величанство Султан одобрио грађење железнице којом ће се наша линија најкраћим и најпробитачнијим правцем са Солуном везати. С највећим задовољством користим се овом свечаном приликом да пред лицем Народнога Представништва захвалим Његовом Величанству Султану Абдул-Хамиду на овоме доказу пријатељства према Србији, на овом кораку којим се у неговању заједничких интереса на сусрет излази.

Неочекивани и с наше стране ничим неизазвани спор са Бугарском и ако није спадао у ред оних питања која би Моју владу побудила да затражи вашу родољубиву помоћ, ипак је, по сопственој вољи вашој, обратио ваше око, вазда будно у свему ономе што се тиче народног достојанства, неоспорних права земаљских и темељних интереса реда и законитости. Чинећи једнодушну и једногласну изјаву у томе питању баш онда кад се Србија решава да поднесе жртве од епохалног значаја по своје културно развиће, које је у тако тесној вези са спокојством и миром Истока, ви сте хтели да тиме обележите како и ви мислите да су и код нашег суседа дужности братства и пријатељства захтевале да се према Србији изврши оно, што је и дозвољено и уобичајено међународним правом. Ја радо вршим дужност да вам захвалим на изразима узбуђеног родољуба, проникнутога дубоким уверењем о потреби реда и законитости, а у исто време вас уверавам да ће у даљој расправи овога спора, који је срцу Моме толико немио, влада Моја непрекидно руководити се осећајима који ће осведочити у истој мери њену ревност за обрану достојанства народнога и права земаљских и њену оданост интересима потпунога мира и унутрашњег и спољног.

Заједничка судбина и пријатељски односаји одавно су нас везивали са другарицом Србије Краљевином Грчком. Случај прекида односаја са Кнежевином Бугарском донео је да смо имали потребу да се Краљевини Грчкој обратимо с молбом да њеној заштити поверимо наше поданике у Бугарској. Пријатељска усрдност и предусретљивост којом је молбу Моје владе влада Његовог Величанства Краља Ђорђа прихватила, обвезују Ме, да овде дам места изразима топле захвалности на новом знаку пријатељства којим нас је Краљевина Грчка задужила.

Поштовани посланици!

Понављајући Моју владалачку захвалност на резултатима вашег родољубивог рада молим вас, да полазећи домовима вашим понесете свима и свакоме Мој владалачки поздрав. С тим проглашавам да се седнице Народне Скупштине, сазване за 1883. годину, закључују.

У Нишу 16. јуна 1884. **Милан** с. р.

Са сабора троједничког.

[Седница од 14. (26. јуна)]

Подпредседник Хрват отвара седницу у 10 сах.

Чита се записник последње седнице, који се оверава без примедбе.

Наставља се расправа о наслову 11. „о земаљском цесто- и водо-градњама."

Реч узима посл. Јован барон Живковић. Не би говорио да се неки предговорници, решетајући управу нису дотакли пређашње владе. Очитује, да овај наслов сматра најважнијим, најнужнијим и најпрешнијим. Тако је од вајкада мислио. Што је са своји предлози пропадао, не беше он крив, већ они који се на те потребе нису толико осврталн, којима је у опште више стало до фрака него до кошуље.

Говорећи о цестама тврди, да се дотле, док се сви предели и котари земље не споје са својим средиштима и са главним пругама светског промета, не може говорити ни о ваљаној управи, ни о промету и трговини. Ово је алфа благостање земље. Доказ томе Босна и Херцеговине, које су крај свег благостања своје природе праве сироте јер немају цеста. После цеста долазе школе, но држи се начела, да је кошуља преча од свега другог. Што се тиче предлога посланика Каменара и Зорића очитује говорник да познаје оба предела, он је уверен, да су захтеви оправдани, но мисли да то није начин, којим се са таковим молбама долази пред кућу и владу. Шта може, рецимо, посланик из Срема знати, које су потребе предела г. Зорића; како тај посланик да суди о његовом предлогу, који се овако непосредно и на пречац износи пред кућу. Такове ствари имају се најпре усвојити на надлежном месту у поджупанијској скупштини, па онда поднети влади, која ће их испитати и учинити оно, што је корисно.

Говорник спомиње државне цесте очитујући, да има нешто да стави на срце зем. влади, што је вазда носио на срцу, док је био на влади, али није могао да изведе. Закон каже, да ће обе владе установити државне или заједничке цесте, на име такове цесте, које се једнако тичу и једне и друге земље. Премда су пређашње владе вазда заступале правоваљано начело, нису ипак сваки пут успеле. Кад се по земљи почеле градити железничке пруге, онда је на земљу сваљено много таковнх цеста, које су пре биле државне. На име кад је саграђена железница из Карловца на Реку, заједничка влада држећи се тога новога начела, свалила је лујзинску цесту на земљу. О том још тече правда и сада. Говорник жели, да се овака питања, која обе владе не могу споразумно да реше, упуте регниколарним депутацијама. Говорећи о уређивању река, мисли, да кад би заступници у заједничком сабору вазда били на месту, да би се тада могло много више учинити него до сада. (Тако је! на левици.) Завршујући вели, да неће гласати ни за један ни за други предлог.

Посл. Карло пл. Михаловић осврћући се на речи предговорникове вели, да је лакше говорити нешто ако је неко народни заступник, него изваћати док је на влади. Он као конституционалац тражи, да се све оно, што је учињено за време изнимног стања или законом потврди или ништавним прогласи. У Троједници то није учињено, јер су трошкови што их је за ванредне потребе издао комесар у износу од 62,000 ф. уврштени у буџет без примедбе. Он жели да влада ово образложи.

Закључујући моли још земаљску владу, да састави нацрт о нужним водограђевинама и да га је предложила сабору заједно са основом о прорачуну за год. 1885.

Оделни предстојник Станковић одговара предговорнику, да се за време комесарства за то градило, што се народу у Загорју морало дати зараде. Како те радње нису биле провиђене у лањском прорачуну, радило се на рачун дотације од ове године, а нису се употребиле своте, одређена за другу коју цељ. Да се пак ствар ова санира, ово је једини уставни пут, којим се то и чини.

Посл. Поповић изјављује, да није за то поднео никаква предлога ни исправка на овај 11. наслов прорачуна земаљског, што би се морало закинути од једне земаљске потребе, ако би се тражило веће подмирење друге, јер сматра, да су то све једнако важне потребе, које су у овај пропрорачун уврштене. Прорачун је пак ограничен одређеном свотом наших земаљ. доходака.

Али сматра, да му је дужност обратити пажњу високог сабора и зем. владе на ту околност, да Троједница, нарочито доњи крајеви исте, који граниче с Босном и Србијом дуж Саве, немају скоро нигде оних комуникационих свеза, које условљавају њихов материјалан развитак. Зато он обраћа пажњу владе нарочито на ту околност, да Сава није довољно с цестама спојена с Дунавом. Жали, што већ у овом прорачуну нема ни једне ставке, која би показала, да влада у томе правцу, кани штогод учинити. За развитак трговине и промета у овим крајевима, нарочито у једноме делу Срема, необходно је нужно, да се успоставе цесте, које ће везивати Саву с Дунавом. Не зна, да ли у основи цестовне мреже постоји пруга од Илока на Шид, туда на Моровић и на Саву. Та је пруга од веома велике важности и потребе. Ако није, говорник би желио, да већ у прорачуну за идућу год. 1885. буде стављена потребна свота за грађење цесте, која би од Илока преко Шида везала досадашње крајишко земљиште преко Адашеваца на Моровић. Одавде би се имала водити у југо западном правцу на Босут Рачу, да ту, на бившој негда тромеђи отвори врела трговини и промету нашем на северо-западни крај краљевине Србије и северо-источни крај Босне. Исто је тако важан други огранак те исте пруге, који би од Моровића у правцу југо-западном преко Строшинаца и Рачиноваца идући, везао Саву и Босну на Дреновцу с једне и Брчку на Рајеву Селу. То све није дуга пруга, а како се на први поглед види, од не обичне је прометне важности. Говорник очекује, да ће влада ту важност увидити и да ће у будући земаљски прорачун та пруга бити уврштена као такова, која се има што пре саградити. То неће бити тешко, јер кроз досадањи провинцијал дужина пруге од Илока до Шида не износи ни две миље, а од земљишта бивше војне Крајине доле до Саве у једном и другом правцу — што такође није велика дужина — наћи ће се један део новца и из онога дела буџета крајишког, који ће се до године налазити у јединственом земаљском прорачуну.

Посл. госп. Танофер изјављује, да неће гласати ни за један ни за други предлог.

Посл. Кутузовић. Моли владу да најпре саслуша жеље народа, а онда нек опредељује трошкове прорачуна.

Посл. Вардиан: Михаловић је рекао, да су стубови новога моста подсуседскога лоши. То не стоји. Жупанија је настојала да добије добра дрва, те је у ту цељ послала своје поверенике у шуме у Крањској, где су секли дотична дрва, само да роба добра буде.

Посл. Мајцен: Брани оно, што је учинио комесар. Он је само увео оно, што је сабор већ вотирао, а влада није хтела извести. Препоручује предлог Каменаров и Зорићев.

Оделни предстојник Станковић очитује да рачуне о откупном закону испитује једино рачунарски уред троједнички.

Извештач Мишкатовић очитује да ће цестовна мрежа коју је сабор већ одавно установио за десет година бити довршена. До овог се резултата не би никада дошло, кад би се оставило да сваки члан сабора ставља предлоге, који се не слажу с основом.

Признаје, да у земљи треба да буде што више државних цеста. Земунски посл. споменуо је, да би их и било више у земљи, кад би троједнички посланици на заједничком сабору били већи јунаци. Признаје да се није много постигло, а није за то, јер и заједнички прорачун болује од исте боље: нема довољно средства. Што се тиче државних цеста, стоји истина, да их је земља од државе много примила, ал да је Троједница сасвим самостална држава морала би то исто чинити, јер не би имала средстава, да издржава све цесте.

Из ових разлога гласаће против оба предлога. Завршујући изјављује: посланик Каменар рекао је,

да бивши бан гроф Пејачевић није оставио ни једне лепе успомене у народу. На ово ми је само споменути да је бивши бан гроф Пејачевић оставио две лепе успомене, прво извео је сједињење војне Крајине, а није извео оно, чему је цео народ био противан, да се изведе. (Живио на десници и у средишту.)

За тим се гласало, те је примљен предлог одборски, а оба друга предлога буду одбијена.

Наслов 12. „Принос у народно-господарске цељи примљен је са 158.290.

Код наслова 13. „Принос народним заводима“ подноси посл. Црнадак и другови овај предлог:

Високи сабор нека закључи:

1. За издржавање опере и драме у народном позоришту у Загребу повишује се досадања земаљска дотација од 32 000 ф. на годишњи 40000 фор.

2. Позива се кр. зем. влада, да управи земаљског позоришта додели одбор од пет чланова, у ком ће бити заступљен и кр. слободни град Загреб.

Овај одбор имаће суделујућег гласа у питањима артистичким и економним.

Посл. Михаловић и другови стављају овај предлог:

Високи сабор нека закључи:

Сабор крај. Далм. Хрв. и Слав. изашиље саборски одбор од пет лица, који ће у споразумку с кр. земаљском владом и уз суделовање исте испитати материјално стање народног казалишта, садању управу и трошкове, те проучити, како би се без даљег оптерећења зем. буџета у народном позоришту и драма и опера и даље могла одржати те да о успеху већања сабору извештај поднесе.

Посл. Црнадак разлажући свој предлог вели да жали, што јуче где се решавало о великом интересу града Загреба (грађење болнице) није ни један од тројице загр. посланика био у саборници.

Председник Крестић очитује да у сабору нико није заступник појединог котара већ целе земље, по том не сме држати пред очима само интерес котара већ интерес целе домовине. (Живио на десници и на средишту.)

Посл. Црнадак навађа, како земља није за град Загреб готово ништа учинила. Град Загреб апелирао је у више прилика на земљу, то јест на владу и сабор, да му се ово или оно учини, но није ништа постигао. На против је Загреб учинио много за земљу. За утемељење свеучилишта, дао је знатну своту од 50.000 фор., за земљиште за југословенску академију дао је 45.000 фор., осим тога притекао је главници академије у помоћ са 5000 фор. у кратко: главни град учинио је земљи више него земља граду. Град је давао до сада за народно позориште само 2000 фор., но чувши какав ударац прети томе заводу, повисио је ту отпору до износа од 10.000 фор.

Говорећи о дефициту код позоришта очитује, да се тај дефицит уклони добром управом. Да дефицит постоји, томе је главни узрок садања стара и тесна зграда, зато тражи, да се што пре отпочне грађење нове позоришне зграде, за коју је већ 200.000 фор. скупљено.

Посл. Михаловић. Мило му је што види да влада није вољна без овлашћења сабора прекорачивати субвенцију од 32.000 фор. Предговорник није га уверио, да би нестало дефицита, када би се дало још оних 8000 фор., које он захтева; с тога не можа никада вотирати веће своте од 32.000 форината.

Што се тиче грађења нове зграде, не стоји да је садања зграда тесна; не може бити тесна, јер је ретко кад пуна. Потребно је зато, да крал. земаљска влада не почне пре зидати нову зграду, док цела главница не буде на окупу. Кад би се без довољно новаца почело градити, свалио би се терет на домаћи прорачун. Препоручује свој предлог.

Оделни предстојник Данило Станковић: Навађа разлоге, с којих је земаљска влада распустила оперу на народном земаљском позоришту. Искуство од више година доказало је, да принос од 32.000 фор. за нар. зем. позориште није довољан да се њоме покрију трошкови драме и опере на реченом заводу. Дефицит постао је перманентним и то дефицит такав, који представља неразмерно велике своте и који је допро био и до своте од 30.000 фор. Сабор позвао је више пута зем. владу да настоји око тога, да изађе на крај са дозвољеном дотацијом од 32000 ф. и будући то влади није било могуће, доспела је опа пред алтернативу: или да учини предлог, да се повиси дотација, или да речени завод преустроји тако, да се трошкови око њега узмогну покрити с горњом дотацијом.

Помним испитивањем дошла је влада до закључка да се равнотежа међу дохотци и издатци нар. зем. позоришта може успоставити тек само преустројством тога завода, које се преустројство опет није могло извести, ван да се жртвује драма или опера.

Држећи да је драма много важнија за народно образовање, одлучила је кр. зем. влада, распустити оперу на нар. зем. позор.

То су узроци, који су у том питању руководили владу, која држи, да не може спојити са својом уставном дужношћу, да увршћује у прорачун у име приноса за нар. зем. позор. 32.000 ф. а да у исто име потроши готово још једанпут толико. (Тако је тако! на десници и у средишту.) Посл. Црнадак предлаже, да се принос за издржавање опере и драме повиси на 8000 ф. дакле на целокупни износ од 40.000 ф. У разлагању његовом пак не налазим доказа, да ће та повишена дотација бити довољна за покриће трошкова драме и опере. (Тако је! на у средишту и на десници) а ја на темељу досадањег искуства делим уверење г. заступника осечког да и предложено повишење ни уз помножену припомоћ од стране главнога града неће бити довољно за издржавање драме и опере.

Влада увиђа, да је и опера знатно средство образованости, она дакле није против опере, али владина је дужност све интересе земље подједнако неговати. Ако се дакле пронађе начин, да се опера уздржи, ал да се од земље не ишту такове жртве, које она не може сносити, влада ће то оберучки пригрлити.

Пошто је предлог Црнадаков дакле једностран изјављује се у име владе против њега.

Изјављује се и против предлога Михаловића, јер је управа позоришта ствар ексекутиве.

У полгеду грађења нове позоришне зграде ограничава се на изјаву, да је сасма неоснована бојазан као да би се новци сакупљени за градњу новога позоришта могли употребити на друге цељи. (Живио на десници и у средишту.)

Закључује молбом, да сабор прими предлог прорачунског одбора. (Одобравање на десници и у средишту).

Посл. Светозар Кушевић. Наглашује да сабор са гледишта своје властите доследности не може примити предлог Црнадака.

Сабор је закључио већ више пута, да се субвенција за нар. позориште не сме прекорачити, како дакле да се данас та субвенција прекорачи без свакога разлога? нису примили прорачун, а сада у специјалној расправи хоће влади да наметну већих потреба и трошкова, но што их прорачун изказује. (Живио у средишту и надесници.)

Посл. Црнадак, набрајући колико да је Загреб учинио за земљу, питао је, шта је земља учинила за Загреб? Позоришна зграда, која постоји данас, има само земљи захвалити да је постала, земља и данас издржава позориште. Шта је земља још учинила Загребу? Што је Загреб данас, има само да захвали земљи. (Живио на десници) Какав је био Загреб пре четрдесет година?

Завршује с изјавом да ће гласати за предлог одборски. (Живио на десници и средишту.)

Председник за тим закључи седницу и закаже идући састанак за петак у 9½ сах. пре подне.

Прослава педесетогодишњег књижевног рада дра Јована Суботића

(Наставак.)

Београд Најстаријем данас књижевнику српском, песнику балада и епа, оживљачу, многих векова драмом, приповедачу, историку, филологу, критичару, члану трију научних друштава, стубу трију народних позоришта, поборнику за црквено-народну автономију, копчи између Новог Сада, Загреба и Београда, многозаслужном родољубу клањамо се и желимо: нека дочека да види остварене своје и наше идеале! — Ђорђевић, Бошковић Гершић, Тодоровић, Витковић, Манојловић, Каћански, Ивачковић.

Београд. Најстарији другови на пољу народне просвете усрдно ти чеситамо полувековну прославу врснога рада, живио још дуго миломе Српству на корист, својима на поност, нама на утеху! — Малетић.

Београд. Бавећи се овде послом око градње споменика песнику омладине, те спречени лично учествовати свечаности, кличемо из престонице српске краљевине: слава Нестору српске књижевности! — Ивачковић, Марковић Шајковић.

Берлин. Ваша педесетогодишња сетва уродила је најкраснијим плодовима. Једна је жеља још праведна: Да за дуго не клоне та вредна рука и да се у њен пример угледају наша млађа поколења! — Дружина српске омладине у Берлину.

Беч.
Жив нам био ветеране,
Стару снагу с новом случи,
Под сеницом лавор гране,
Одмарај се певајући!
Јован Јовановић, Лава Костић

Бечеј (стари). Срдачном радошћу поздрављам овај дан. — Милан Поповић.

Бечкерек. Приликом педесетогодишњице шаље ти поздрав — великобечкеречка српска читаоница.

Бечкерек. На дан педесетогодишњице ваше, коју у раду за књижевни и политични напредак народа нашег дочекасте, примите као доказ штовања и израз наше радости од ваших ученика — Аксентија Поповића, дра Саве Чолаковића, Јоце Крстића, Александра Давидовића, Душана Ј. Лучића.

Брод. Неуморном раденику на књижевном пољу из Бранкове колијевке кличемо: Живио! — Димовић, Красојевић, Поповић, Селингер.

Бела Црква. Твојем педесетогодишњем раду на српској књижевној њиви кличемо: Слава! Живио нам поносни сине још много година на дику рода свога, дочекивао бог да и своју седамдесетпетогодишњицу! — Јелена и Тоша Остојић.

Бела Црква. Народном слављенику и књижевном ветерану кличе омладина: Живио још много година народној српској књизи на поност, дочекао на своју и нашу радост и седамдесетпетогодишњицу књижевнога рада! — К. Токић, З. Станковић, М. Панчић, М. Крестић, К. Лера, П. Влајковић, М. Јовић, Стефановић.

Визић (преко Илока.) Ти си мати српског света, као раденик славиш 50 љета, нек се данас наша жеља с твојом здружи, књижевнику живот нек продужи. Живио! — Визићка српска црквена општина.

Вршац. Као велезаслужном мужу за цркву, народ и државу честита петдесетогодишњи рад — Емилијан владика вршачки.

Вуковар. Славом увјенчаном пјеснику и истрајном поборнику за бољу будућност српскога народа, кличемо са усхићењем: Живио! — Александер Вукашиновић у име многобројних поштоватеља и пријатеља.

Вуковар.
Дјела твоја мирисно су цвеће,
С њих ти слава увенути неће.
Ристо Михајловић.

(Наставиће се.)

Дневне новости.

(**Наше народно позориште**) отпутовало је, као што нам из Сенте јављају, у прошли петак из овога места у Аду, где ће се две недеље задржати. За тим наступиће у смислу решења овогодишње главне скупштине ферије, које ће четир недеље трајати.

(Одбор добротворне задруге Срп. Новосаткиња) имао је уторак 19. јупа о. г. своју редовну седницу, у којој су поглавито прочитани и на знање узети извештаји о предметима за изложбу. Но мимо тога известила је председница одбор, да је ова задруга на позив књижевног одељења Матице Српске својим одбором заступљена била на педесетогодишњој књижевној прослави др. Јована Суботића, којом је приликом начелница задружна предала слављенику лавров венац у знак признања и поштовања његовог књижевног рада. Истом приликом известила је начелница одбор, да је задруга била заступљена и на овогодишњим испитима школским. Даље је јавила, да је чланица гђа Савка дра Ј. Суботића скупила у Осеку и околини и послала на цели задружне односно на потребе за предстојећу изложбу 305 фор. прилога, а учитељица Јулка Михајловића из Сенте за ове цели 63 фор. 50 нов. Узео је даље на знање одбор и изјаву председнице, да је сиротој становници овдашњој Марији Манојловића даровала из задружне благајне 4 ф. Коста Маринковић из Београда и певачке дружине: земунска, осечка, вуковарска, суботичка, ст. бечејска и кикиндска изјавиле су да не могу учествовати на првој задружној беседи, која ће се држати при отварању изложбе. Одбор је узео на знање и пријаву в.-бечкеречког приређив. одбора, да је тамо спремио од 1—4 јула о. г. предизложбу женски ручни радова. Одобрио је распоред приређивачког одбора у погледу спреме за беседу прву и другу и позваће се карловачко певачко друштво да учествује и још нека лица од вештачке струке. Упућен је исти приређив. одбор, да спреми потребне намештаје за отварање изложбе, која ће се ставити у николајевској порти пред школом, где ће се отворити изложба. У истој порти стаблираће се и један гостионичар за услугу и одмор посетиоцима. Сегединска и митровачка женска задруга извешћују, да неће изашиљати никог у оцењивачки одбор, а приређивачки женски одбор изашиље у овај оцењивачки одбор гђицу Нимфу Ђорђевића, в.-кикиндска добротворна задруга своју начелницу гђу Нину Петровића, приређ. жен. одбор у Земуну своју начелницу гђу Марију Јоваповића Шутари; суботичка жен. задруга г. Емилију Мучалову. У овој седници прочитан је и одпис мађистрата овдашњег, по коме је хрватско-славонска земаљска влада дозволила, да се за ову изложбу могу купити прилози само од оних особа, које се искажу, да су од ове задруге на то овлашћене. Перовођа је известио, да је добио на изложбене цели од г. Алексе Ђорђевића трговца из Шида 5 ф. прилога, а од гђе Јелене Стајића из Шида 2 ф. прилога и 7 свилом утканих финих пешкира. Нина Петровића начелница в.-кикинске добротворне жен. задруге јавља, да ће послати једно народно женско одело из бившег кикиндског диштрикта за изложбу, а о задружном трошку доће отуда човек с разбојем, на ком се ћилимови ткају. Пријавили су још накнадно предмете за изложбу: ст. бечејска задруга 40 ком., панчевачки приређив. одбор 150 ком, вршачка задруга 85 ком., земунски приређив. одбор 200 ком., карловачки приређив. одбор до 30 ком., футошки приређ. одбор 35 ком. Софија Мештеровића рођ. Гајића из Мостара преко 30 комада, Маца Прица рођ. Кнежевића из Гор. Карловаца 10 мом.: Софија Атанацковић рођ. Којишор из Баје 5 комада, Ђорђе Вујић свештеник из Торње 2—5 комада, Јован Чавић трговац одавде један пун излог срп. безова, Нестор Кућић јеромонах из Бешенова 1 котарицу од сушеног цвећа, поп Миливој Томић из Омољице један везен епитрахиљ, Смиљана Петровића из Парага 3 ком. Вукосава Трифуновића из Јегре 1 ком., Анастасија Антонијевића из Ђале 3 ком., Даница Говорчина из Кулпина 6 ком., Н. Петровић из Ст. Пазуе 8—10 ком., а из Новог Сада има до сад до 200 ком пријављено. Овом приликом одређене су и таксе за посетиоце на изложби. Првог и последњег дана плаћаће се 50 н. улазнице, у осталим данима по 30 н. а недељом за народ по 20 н. Овом приликом је уписана за нову чланицу гђа Милана Ст. Димитријевића одавде и издата су упутства за спремање око примања изложбених предмета.

(Изложба шегртских радова.) Данас 5-ог јулија је отворена изложба радова, што су изложили шегрти-ученици варошке ниже зан. школе. Свега је изложило њих 105 вредно је да свет наш што многобројније походи ову изложбу, која ће још и сутра 6-ог и прексутра 7-ог о. мес. бити отворена. У недељу 6-ог јул. раздаваће се награде и повеље признање оним шегртима, чије послове позвани мајстори изјавили буду као најбоље. О награђеним и о току читаве изложбе донећемо опширнији извештај.

(Невоље у Банату.) Банат, као да је ко проклео. Буд га на све стране вода топи, буд филоксера по њему све жешће бесни, ту придођоше још и друге климентске непогоде, које поједине крајеве сасма уништише. Тако јављају из Тамишвара, да је тамо у околини 19-ог ов. мес. пао јак лед, који је поље и винограде са земљом сравнио, у правом смислу те речи. Непогода почела је код Сент-Андраша па је прешла преко Нове Бешенове и Малог Бечкерека, те захватила добрим делом још и усеве општине Сакалхаза и Берегшове. Народ очајава, јер види глад на свом прагу.

(О колери.) Сад је већ ван сваке сумње, да је зараза што се у Тулону појавила, заиста азијатска колера. Како је према томе и опасност по целу Јеврону огромна постала, то се владе пожуриле са наредбама ради предохране. И угарска је влада издала ове наредбе но изгледа, да се муниципије не журе одвећ са извођењем министрових наредаба, јер је министар Тиса 20-ог о. мес. издао наредбу, којом позива све муниципије, да га најдаље 15 дана сасма подробно известе у колико су учиниле задоста првом распису његовом у овој ствари.

Нећемо да губимо много речи, с тог изјављујемо, да је већ крајње време да се чује шта је урадио и да л' у опште и ради што у овој ствари наш главни физикат и градски „санитетски“ одбор. По другим местима надмећу се власти, која ће што више у том делокругу да допринесе обезбеђењу грађанства у здравственом погледу. А код нас? Ми имамо и градске физике, и санитетски одбор, и градску полицију и т. д. и да то све имамо и да дотичне „власти“ и заиста своје дужности врше доказ вам је њихово — ћутање, доказ су томе баруштине по удаљенијим градским улицама, коров који по истим улицама ужива неограничено право ширења, а да је „азилс“ свакојаком гаду, који се ту скрива, даљи докази „рада“ дотичних „власти“ јесу: разна ђубришта по кућама наиме по бирцузима, смрад по кућама и улицама (којим се и странци одмах при улазу у дунавску улицу упознају) ретко чишћење и поливање варошких улица, и да не споменемо бару и тамошње „стовариште“ сваковрсног ђубрета, то легло свију зараза. од чијег смрада човека сад при врућини муке спопадају, које мијазмама својим сву околину трује и кужи, даље недовољан санитетско-полицијски надзор у погледу бунара, захода, троваца и т. д. и т. д. И то све бива на очиглед па јамачно онда и одобрењем наших „власти.“ Да смо весели!

Нећемо за сада даље да идемо. Надамо се да ће наши представници о свему овоме промислити и што пре у представништву своју рећи — без обзира и без страха. Ко је крив са нерада свога, мора примити и последице нерада. Ваљда наше представништво има и каквог другог права, а не само да „одобрава“ 10 проценти прирез и друге терете. Ми се поуздано надамо, да ће бар Срби представници у овој ств ри одлучити станиште заузети, па ако их противна већина не потпомогне, они ће вазда па и да не дај боже каква невоља на наш град наиђе ведрим челом моћи ступити не само пред Србе овог места већ и пред остале грађане Несрбе те рећи: Ми смо своје учинили, на нами није кривица.

Опомињемо у кратко, да је најглавније пазити на чистоту пре свега сопствене особе, даље на чистоту стана, воде која се пије и јела што за рану служи. У погледу воде, која је код нас мање више нездрава, чему се није чудити, јер бунари већином не ваљају а Дунав сами пуштамо тровати, препоручујемо свима да себи набаве судове са угледним цедилом (Cohlenfilter) које и професор др. Либерман у Пешти препоручује. Треба се клонити зеленог воћа, јер се у Тулону приметило, да је зелено воће много допринело ширењу заразе. Треба редовно десинфицирати заходе, јаруге у које су помије и т. д. сипају. За ово је најбоље средство карболска киселина, или галица (¼ киле на 12 литара воде). За десинфицирање појединих одаја и других затворених просторија препоручује се сумпор (26 грамова је довољно за једну повећу собу) а за десинфекцију појединих предмета вода у којој има растопљено 5 до 10% карболске киселине. Као десинфекциона средства препоручују даље и „клоркалк“. Полиција треба особиту пажњу да обрати касапницама, пијаци и рибарима. Старо месо, зелено воће и угинуле рибе треба сместа конфисковати и уништити а продаваоце казнити. Они који пате од катара у стомаку и греви не треба да напусте јоакошњу негу у том погледу. Треба се чувати против назеба у ноћи и избегавати све могуће ексцесе. Не треба се дуго купати нити сладоледи јести и у леду лађена пића пити.

Новије вести јављају да је колера захватила села око Тулона. Париски префект издао је налог, да се сви путници што из јужне Француске стижу, пре улаза у Париз потпуној десинфекцији подвргну. Немачка влада наредила је, да се по земљи држе јавна популарна предавања о мерама и средствима

против колере. Потоња вест из Тулона јавља, да је прошлог петка умрло свега 12 особа од колере и да је сав изглед да ће ова потрајати док и велике врућине, но да ће уједно и све више и више — слабити.

Политичке вести.

— Министар Калаји враћа се сутра, у недељу 24-ог о. мес. из Сарајева преко Пеште у Беч.

— Како јавља „Уг. Пошта“, међународна комисија за уређење ердељско-румунске границе или је већ отпочела свој посао или ће га за који дан почети.

— У Кечкемету победили су при накнадним изборима за сабор угарски по заједничком договору либералне странке и крајње левице истакнути кандидати. У горњем срезу изабран је либералац Вамош а у доњем крајњи левичар Липтаји. Антисемитски кандидати остали су у мањини у горњем срезу са 72 гласа а у доњем са 45 гласова.

— „Лоју“ јављају из Загреба, да ће сабор троједнички од прилике до половине јуна још саборисати, па да ће се за тим кроз месец дана одгодити. У половини августа састао би се сабор поново да посвршива заостале послове тако, да ће се сабор у другој половини септембра моћи распустити, кад му и онако време истиче.

— О предлогу српског самосталног клуба на сабору троједничком јављају „Лоју“ из Загреба, да су они чланови Несрби одбора једанаесторице, изабраног за проучење српских захтева, 20-ог о. м. држали седницу у којој је решено, да се жељама српског самосталног клуба по могућству на сусрет изиђе. — Прошлог петка била је друга седница, у којој је у погледу првог §-а српског предлога постигнут споразум. Само Фолнеговић је био противан српским захтевима.

— По најновијој вести „Пол. Кор.“ стићи ће краљ Милан концем августа у Беч, одакле ће у бање отпутовати.

— О српско бугарском спору јављају, да је краљ Милан наредио, да српска војска не поседне караулу код Брегове, коју су Бугари напустили.

— У Купатилу немачком Содену, у близини града Франкфурта, умро је руски ђенерао Тотлебен, један од првих ђенерала нашега доба, победилац гази Осман-паше код Плевне.

— Из Рима јављају, да је комора 20. о. м. наступила своје летње ферије. — Сенат сазван је за 23. т. м. у седницу.

— У француској комори стављен је при расправи нацрта о ревизији устава предлог, да се укине право на распуст коморе. Предлог овај је одбијен са 281 против 206 гласова.

— Из Лондона јављају: Ма да је конференција само једну седницу држала, ипак се може закључити, да ће сасма безуспешна остати, ако заступници јавропских велесила не добију — нове инструкције.

Позив

члановима „јужноугарског учитељског збора“ пријатељима школа и учитељства.

Усљед позива варошког представништва вел. бечкеречког, тако исто по гласу закључка одборне седнице јужноугарског учитељског збора, држане у Темишвару дана 3 јуна п. р. ов. год. држаће се XVIII. учитељски збор јужноугарских учитеља у Вел. Бечкереку дана 2. 3. и 4 (14. 15. 16) јуна о. г.

Збор је овај од велике важности, пошто му је смер, да се осим других важних предмета, посаветује: како и на који начин, да се одбију све опе (reactionarske) назадњачке тежње, које опасношћу прете бићу и опстанку слободног учитељског збора.

С' погледом на ту важну задаћу учитељства, местни одбор позива све чланове „јужноугарског учитељског збора“ учитеље без разлике карактера школа, даље пријатеље школе и учитељства, да горереченог дана у што лепше и обилатијем броју на збор дођу.

Што се станова тиче, то се местни одбор побринуо, тако исто и за све могуће удобности. Сваки онај, који жели доћи на збор, умољава се, да претседнику местног одбора Карлу Бадену управнику школском у вел. Бечкереку писмено се пријави; уједно нека се означи, дали жели слободан стан или не; с пријавом нека изволи сваки 1 фор. за участничку карту приложити.

На основу изказнице (Legitimationskarte), коју после пријаве сваки добија, може железницом или паробродом по умереној цени амо и натраг (tour и retour) путовати.

Пошто ће се за време учитељског збора и изложба школских учила и школских књига одржати, то учтиво молимо сву г.г. књижаре, накладнике, издаваоце школских књига, педагогијских дела и стручних листова, даље управништва пучких и средњих школа, да се у погледу оних ствари — које су у вољни изложити — Карлу Бадену управнику школском у Вел.Бечкереку обрате.

У Вел.-Бечкереку мес. јуна 1884.

Карло Баден, председник.

Исправак.

У чланку „Резултат избора у народносним срезовима“ ваља у 10. алинеји на место „мађаризује Мађарштину,“ читати: мајоризује Мађарштину.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
КОД СВЕТОГ САВЕ.

НАЈНОВИЈА ДЕЛА.

I.

ПРАВ А ОСУЂЕН.

ПРИПОВЕТКА ГЛАСОВИТОГ ПИСЦА ЖИЛА ВЕРНА
У ДВЕ КЊИГЕ.

Цена 1 фор. 50 новч.

II.

ПОЗОРИШНА ЛИРА

СА 800 САМО ПОЗОРИШНИХ ПЕСАМА.

Цена 75 новч.

Ко у напред новац пошље — добија књигу о нашем трошку у крстоплету (Kreuzband.)

Нови Сад, јуна 1884.

Српски књижари
Браћа М. Поповићи.

САД БАШ ИЗ ШТАМПЕ ИЗАЂОШЕ ОВЕ

КЊИГЕ:

I. **Шематизам**, источно-православне српске архидијецезе сремско-карловачке за год. 1884. са сликом Њ. Светости патријарха Германа. Цена 70 н.
II. **Најподпунија збирка духовних пјесама** за учитеље и школску дјецу. Сабрао Спиридон Угреновић срп. учитељ. Цена 25 новч.
III. **Велика српска народна лира** са 900 песама и 10 слика. Цена књизи 1.20 — а у елегантном повезу 1 80.
IV. **Позоришна лира** са 800 позоришних песама. Цена 75 н.
V. **Прав а осуђен.** Приповетка од Жил Верна, превео Милован Ђ. Глишић, у две књиге. Цена 1.50
VI. **Поп Коста.** Приповетка Луд. Халефија, превео Ђорђе С. Симић. Цена 50 н.
VII. **Јадна Долора.** Андалузијска приповетка Фермана Хабаљера. Цена 40 н.
VIII. **Нантас.** Приповетка Емила Золе (с француског.) Цена 25 новч.

Ко у напред новац пошаље, добија књигу у крстоплету о нашем трошку.

Књижара Луке Јоцића и Друга
у Новом Саду.

Част ми је овим јавити, да сам се из Петроварадина у Н. Сад преселио, и да сам се ту као практичан лекар настанио.

Мој стан се налази у улици, где је бела лађа, у кући Шраковој, поред училишта за малу децу, а преко пута од „златне мачке.“

Ординациони часови: пре подне од 9—12
по подне од 3—6

Сиротињи ордипујем бесплатно.

Др. Стропе.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На управљено српско учитељско место у Кечи, у Торонталској вармеђи отвара се овим стечај.

Плата је 160 ф. 4 ланца ораће земље, 26 вагона жита, 10 ф. за дрва, 3 хвата сламе и стан с баштом, 50 кр. за погреб да буде зват.

Осим тога за пероводство у црк. школ. општини 10 ф. и башта са детелином посејана.

Просителји имају своје нуждним сведочбама снабдевене молбенице за 4 недеље дана од 1. огласа подписаној општини поднети.

Из седнице српског местног школског одбора у Кечи 20 јуна 1884. држане.

Јован Поповић,
парох и председник.

1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара на учитељско место у Калазу (код Будим-Пеште) стечај. Плата учитељска састоји се: 300 ф. од општине, 50 ф. за накнаду пашњака, 42 ф. из црк. благајне у име појања, 12 ф. као скупшт. пероводја, њиву такс звану „купусиште“ за коју добити може годишње најмање 20 ф. аренде, 40 ф. прихода поред свештеника, два хвата тврди дрва слободан стан са баштом.

Просителји нека своје добро инштруиране молбенице најдаље до 1. Августа т. г. овомеснтном школ. одбору пошљу.

Из седнице местног школ. одбор држане у Калазу (via Budapest) 17. Јунија 1884. год.

П. Станичков пероводја. — **К. Николић** парох и председник.

1—3

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
М. ЛУНГОВИЋА
у Ст. Кањижи

потребује два млађа момка добра продавца првенство имају који осим матерног и мађарски језик добро говоре ступиаи могу одмах. 1—3

АПОТЕКА
АУГУСТА КОЗИЈАКА
У ШИДУ 1—3

потражива спомоћника који је са добрим успехом 4 гиманзије свршио, и који може одма у радњу ступити. Даље писмено.

СТЕЧАЈ.

У закладу Луке Миланковића и сестре му Марије Петровића упражњена су три штипендијска места свако од 500 ф. годишње за Србе православне вере а ученике реалних школа или политехничке струке. Првенство имају Новосађани.

Даље, у закладу Стевана Николића упражњено је једно стипендијско место од 126 ф. годишње за Србе и Српкиње прав. вере који слушају гимназијске и више науке. Првенство имају рођаци оснивачеви.

Ко једно од ових места мисли тражити, нека најдаље до 1. (13.) августа о. г. поднесе потписаном одбору молбу са крштеним писмом и сведочанства о материјалном и здравственом стању и о свршеним школ. наукама.

Из седнице црквен. одбора срп. православне црк. школске општине држане у Н. Саду 9. (21.) јуна 1884.

Др. Илија Вучетић с. р.
председник.

Арк. Варађанин с. р.
пероводја. 1—3

Објава. 3—3

По закључку црквена одбора овим се лицитација расписује за оправку црквене ограде, на коју црквена општина материјал поставља. —

Дан лицитације обавиће се после трећег огласа у недељу која за тим долази. —

Ближи услови могу се дознати код председништва општине, а и на сам дан пре држања лицитације. —

Из седнице црквеног одбора српске правосл. црк. школ. општине у Тителу 10 (22.) јунија 1884. држане. **Црквени одбор.**

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
М. Д. ПАНДУРОВИЋА
У ШИКЛОШУ

потребује два шегрта и два млађа момка, који говоре српски и мађарски. 2—3

ПОМОДНА И МАНУФАКТУРНА РАДЊА
Ј. Д. ЈУРУКА
У ВРШЦУ

потребује једног од старији спомоћника, који одмах у радњу ступити може. 2—3

Галантеријска, виркованог и белог еспапа трговина
СВЕТОЗАРА БЕЛИЋА
У ЗЕМУНУ

потребује једног спомоћника и једног практиканта. 2—3

НЕГОТИНЦА
ЦРНОГ ДЕСЕРТ ВИНА
шиљем **франко царина и поштарина** с повуком (Nachnahme.)

1 бариљу са 4 литре садржине по ф. 3.—
1 „ „ 8 „ „ ф. 5.50

Мита Радосављевић,
Београд, савска улица.
5—10

ОПРОБАНА И ПРИПОЗНАТА
ПОМАДА ЗА ЛИЦЕ
КАТАРИНЕ ФИШЕР

за освежавање и улепшавање коже, против пега, црвених флека, бубуљица и свију кожних прљавштина. Од те помаде кожа побели и постане нежнија, и добија здрав, свеж изглед. Успех при употреби ове помаде је изванредан и у сваком случају сигуран.

Може се добити директно од
ГЂЕ КАТАРИНЕ ФИШЕР
(Budapest VII.; királyi utcza Nr. 21. II. St. rechts Th. 51.)

Цене: Велика тегла ф. 1·— мала 50 нов. и уз то припада и од мене начињен сапун по ком. 20 н. Пошиљке у наточ шаљем брзо на све стране.
2 5

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
РАЗНИХ
МИНЕРАЛНИХ ВОДА
У ТРГОВИНИ СПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
Д. КОДЕ
У НОВОМЕ САДУ. 19—30

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА
ХЕРМАНА КОЛЕРА
у Вуковару 8—8

потребује једног изврсног помоћника. Исти мора српски, немачки и мађарски говорити, и с добрим сведоџбама снабдевен бити.

ОД КРАЉ. УГАР. САНИТЕТСКЕ УПРАВЕ ОДОБРЕНО.

ЈАКОБ Л. КОН

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
Дра ШПИЦЕРА
ПОМАДЕ и САПУНА
ЗА ЧИШЋЕЊЕ И УЛЕПШАЊЕ ЛИЦА
код
ЈАКОБА Л. КОНА
ТРГОВИНА СПЕЦЕРАЈА
ДУНАВСКИ СОКАК „КОД ЗЛАТНОГ АНЂЕЛА“
У НОВОМ САДУ. 3—8

ЈАКОБ Л. КОН.

МУШКЕ КОШУЉЕ
по најновијем крају и од најфинијег шифона, оксфорта, француског кретона и зепира по ф. 2·50 комад.
НАЈНОВИЈЕ
мајлије, рукавице, огрлице, крагне, наруквице, мараме дечје, чараше, доњне кошуље, од вуне и свиле, кипобрани, сваковрсна дугмад за кошуље, палице итд. итд. по најсјефтинијој цени код
А. ЛАЦКОВИЋА
ШПЕЦИЈАЛИСТЕ У ДОБРОМ КРОЈУ МУШКИ КОШУЉА
у Будим-Пешти задњој улици бр. 22.
у згради код Народне гостионице („Hotel National.“)
Наручене кошуље по заказаној ширини од врата, или по послатој ми кошуљи ма за 24 сата готовљам. Каталог по захтевању са мустрама шиљем бесплатно За наручбине гарантију примам.

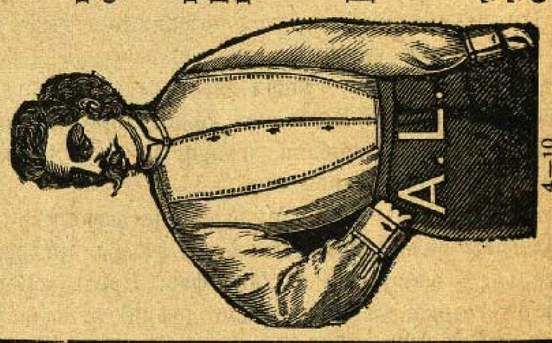

4—10

Надворотиве Стефанија-извор
КРОНДОРФСКА КИСЕЛА ВОДА
Полуземнинско за хиљу воду у Крондорфу код Марибора

Главно стовариште у Н. Саду код г. Ј. Клајнчена. 12—15

НАЈТОПЛИЈЕ СЕ ПРЕПОРУЧУЈЕ
Дра ФОРТИЈА ГЛАСОВИТИ МЕЛЕМ ЗА ОЗЛЕДЕ.

Овај у најдаљим круговима поради својих особито лековитих успеха врло познати и многоструки искусати мелем за ране, проузрокује чрез своју размећућу и довревајућу делатност — усљед својих блажећи и видајући својства, чудно, сигурно, брзо и коренито цељење, ма на који начин насталих рана, чирева, нагњетина, отечина, отврда, угриза, бодежа и т. д.

Не мање се показује као врло лековито средство и код других различитих у напутку о пораби, опширније пописани боља. — Не може се доста живахно препоручити пригодом одвикнућа детета од дојке често се десећих упала или отврда женски сиса.

Цена најмањег замотка уједно напутком о пораби стоји 35 нов. повећег 50 н. а највећег 1 ф. — чрез пошту 20 нов. више. Разашиљу се само замотци по 1 фор.

Набава бива у **Будимпешти**: у главном складишту лекарна Јосипа Терека, у **Араду** код М. Рожњаја и код А. Шефера, у **Еперјешу** код Ђ. Ишепија, у **Вел. Варадину** код А. Молнара, Ђ. Њирија, М. Хузеле, у **Митровици** код А. Крстоносића и сина у **Темишвару** код И. Тарцаја и Ц. М. Јанера као и другим знаменитијим лекарнама по већи вароши. Наручбине се уз готов новац или поштанском зауветницом тачно опремају.

П. г. која желе ово творриво на складиште увети, нека се обратити изволе на творитеља Ладислава Форти-ја у Будимпешти I. тврђава, Нандор улица бр 3. 8—12

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.